

การเผยแพร่และการนับถือพระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆทั่วโลก

พระพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา

พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศศรีลังกา ในรัชสมัยของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ โดยพระมหินทเถระพร้อมกับภิกษุอีก ๔ รูป ซึ่งพระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งไปเผยแพร่ พระเจ้าอโศกมหาราชกับพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ เป็นพระสหายที่ไม่เคยเห็นหน้าซึ่งกันและกัน

แต่ทั้งสองพระองค์ก็มีสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกัน และเมื่อพระเจ้าอโศกมหาราชได้ทรงส่งสมณทูตไปเผยแพร่พระพุทธศาสนา พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะก็ทรงต้อนรับและสนับสนุนให้ความอุปถัมภ์เป็นอย่างดี ทำให้พระพุทธศาสนาดำรงมั่นคงในศรีลังกาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

โดยที่ศรีลังกามีภูมิประเทศที่เป็นเกาะ ประกอบด้วยประชาชน ๒ เผ่าใหญ่ ๆ ได้แก่ เผ่าสิงหลกับเผ่าทมิฬ ซึ่งเผ่าสิงหลนับถือพระพุทธศาสนา ส่วนเผ่าทมิฬมีได้นับถือพระพุทธศาสนา คราวใดที่ชนเผ่าทมิฬมีอำนาจปกครองบ้านเมืองก็มักทำลายพระพุทธศาสนาแต่คราวใดที่ชนเผ่าสิงหลมีอำนาจปกครองบ้านเมือง พระพุทธศาสนาก็กลับเจริญรุ่งเรือง เป็นเช่นนี้สลับกันไปมา ตามประวัติศาสตร์ของศรีลังกาแล้วว่า พระพุทธศาสนาได้สูญสิ้นจากประเทศศรีลังกา ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรก ในสมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ กับครั้งที่ ๒ ตรงกับในสมัยพุทธศตวรรษที่ ๒๓-๒๕

ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๖๑๔ ได้มีผู้นำชาวสิงหลได้รวบรวมกำลังพลทำการกบฏอิสรภาพจากชนเผ่าชาวทมิฬไว้ได้ ต่อมาได้เป็นพระมหากษัตริย์ทรงพระนามว่า พระเจ้าวิชัยสิริสังฆโพธิ พระองค์ได้เอาพระทัยใส่ในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อทรงพิจารณาเห็นว่า พระพุทธศาสนาถูกทำลายลงอย่างมากจะหาพระภิกษุที่บริสุทธิ์แม้เพียงรูปเดียวก็ไม่มี พระองค์จึงได้ส่งราชทูตไปขอร้องพระสงฆ์จากพม่า ตรงกับรัชสมัยของพระเจ้าเจ้าอโนรธามังช่อ ซึ่งพระเจ้าอโนรธามังช่อก็ได้ให้พระสงฆ์จำนวน ๒๐ รูป เดินทางไปศรีลังกาเพื่อให้การบรรพชาอุปสมบทกุลบุตรชาวลังกา ทำให้พระพุทธศาสนาและสมณวงศ์ในศรีลังกากลับฟื้นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

ครั้งที่ ๒ ประมาณ พ.ศ. ๒๒๙๖ พระเจ้ากิตติสิริราชสีห์ ทรงกบฏอิสรภาพไว้ได้ แต่พระพุทธศาสนาได้เสื่อมลงอย่างมาก พระองค์จึงทรงราชทูตไปขอร้องพระสงฆ์จากประเทศไทย ตรงกับรัชสมัยของพระเจ้าบรมโกษฐ์ แห่งกรุงศรีอยุธยา พระเจ้าบรมโกษฐ์ ได้ส่งพระอุปาลีกับพระอริยมนี พร้อมพระสงฆ์จำนวน ๑๒ รูป เดินทางไปลังกาเพื่อให้การบรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรชาวลังกา ผู้ที่บวช

ในสำนักของนี้ เรียกว่า "สยามวงศ์" หรือ "อุบาลีวงศ์" ซึ่งเป็นคณะสงฆ์ส่วนใหญ่ในศรีลังกามาจนถึงทุกวันนี้

ต่อมาศรีลังกาได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของโปรตุเกส ทำให้พระพุทธศาสนาถูกย้ายและทำลายไปด้วย แต่โดยอาศัยที่พระพุทธศาสนาได้ปักหลักและอยู่ในจิตใจของชาวศรีลังกามาช้านาน ทำให้พระพุทธศาสนายังดำรงมั่นคงอยู่ได้ และเมื่อศรีลังกากลับคืนสู่อิสระ

ภาพ พระพุทธศาสนาก็ได้รับการส่งเสริมและอุปถัมภ์มากขึ้น พระสงฆ์ชาวศรีลังกามีความขยันขันแข็งอย่างยิ่ง ได้ให้การอบรมสั่งสอน พระพุทธศาสนาแก่ประชาชน เด็ก และเยาวชน รวมทั้งมีการส่งพระสงฆ์ไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาไปยังต่างประเทศอีกด้วย

พระพุทธศาสนาในประเทศจีน

พระพุทธศาสนาได้เข้าไปเผยแพร่ในประเทศจีนเป็นครั้งแรก ในรัชสมัยของพระเจ้ามิ่งตี้ พระองค์เป็นกษัตริย์ที่มีพระบรมเดชานุภาพอย่างมาก อำนาจทางทหารของพระองค์ได้เลื่องลือไปทุกสารทิศ และเมื่อนักรบเหล่านั้นกลับจากประเทศอินเดียซึ่งมีดินแดนติดต่อกันก็ได้ นำพระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแพร่ด้วย ทำให้พระเจ้ามิ่งตี้ทรงสนพระทัยมาก ต่อมาพระองค์ได้ส่งคณะทูต ๑๘ คน ไปสืบพระพุทธศาสนาในอินเดีย คณะทูตเหล่านั้นเมื่อกลับมาประเทศจีน ได้อาราธนาพระภิกษุ ๒ คือ พระกาศยปมาตังคะ และพระธรรมรักษ์กลับมายังจีน รวมทั้งคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ตรงกับ พ.ศ. ๖๑๐ เมื่อพระเถระทั้ง ๒ รูปพร้อมด้วยคณะทูตกลับมายังนครโลียง พระเจ้ามิ่งตี้ ได้ทรงสร้างวัดม้าขาว (แปะเป่ย์) หลังจากนั้นพระเถระทั้งสองรูปก็

ได้แปลคัมภีร์พระพุทธศาสนา

เป็นภาษาจีนเป็นเล่มแรก

เมื่อพระพุทธศาสนาได้เข้าไปสู่ประเทศจีนนั้น ต้องต่อสู้กับระบบความเชื่อพื้นเมืองอย่างหนัก โดยเฉพาะประชาชนส่วนใหญ่ยังคงนับถือลัทธิขงจื้อและลัทธิเต๋า ตลอดจนอำนาจ ประเพณี และความเชื่อถือต่าง ๆ ในราชสำนัก แต่อาศัยที่พื้นฐานทางปรัชญาของพระพุทธศาสนา มีความหนักแน่นกว่าลัทธิทั้งสอง ทำให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีนักปราชญ์ท่านหนึ่งชื่อว่าเม่าจื้อ ได้แสดงหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ให้ชาวเมืองได้เห็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ประกอบกับอาศัยความประพุดอันบริสุทธิ์ของพระสงฆ์ เป็นเครื่องจูงใจให้ชาวจีนเกิดความเลื่อมใส ทำให้พระพุทธศาสนากลับเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

เมื่อประเทศจีนได้เปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นสาธารณรัฐ ในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ พระพุทธศาสนาถูกปล่อยปละละเลย และเสื่อมลงตามลำดับ ต่อมาเมื่อพระภิกษุจีนรูปหนึ่งชื่อ ไท่สู (พ.ศ. ๒๔๓๒-๒๔๙๐) ได้เป็นกำลังสำคัญในการกอบกู้พระพุทธศาสนาไว้ได้บ้างในบางส่วน ท่านได้ให้พระสงฆ์ศึกษาพระธรรมวินัยและวิชาการสมัยใหม่ตามแบบตะวันตก และได้ตั้งพุทธสมาคมในจีนขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ ทำให้ปัญญาชนจีนและประชาชนจีนเข้าใจพระพุทธศาสนาดีขึ้น จนทำให้รัฐเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาในการประสานคนต่างเชื้อชาติของจีนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้พระพุทธศาสนามีอิสรภาพมากขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ประเทศจีนได้เข้าสู่การปกครองแบบคอมมิวนิสต์ พระพุทธศาสนาถูกทำลายลงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการประกอบศาสนกิจถูกบีบบังคับความนานาประการ พระสงฆ์ถูกบังคับให้สึกไป ประกอบอาชีพฆราวาสนาบ้าง เป็นกรรมกรบ้าง ทำไร่ ไถนาบ้าง และในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๙-๒๕๑๒ รัฐบาลได้ยึดวัดเป็นของราชการ ห้ามประกอบศาสนกิจต่าง ๆ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการผิดกฎหมาย พระภิกษุถูกบังคับให้ลาสิกขา คัมภีร์ทางศาสนาถูกเผาทำลายเป็นอย่างมาก จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๒๐ เมื่อตั้งเสี่ยวผิงขึ้นครองอำนาจ ท่านได้ผ่อนคลายความเข้มงวดลงอย่างมากและหันมาให้เสรีภาพแก่ประชาชนมากขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และศาสนา ทำให้สถานการณ์ของพระพุทธศาสนาค่อย ๆ กลับฟื้นตัวอีกวาระหนึ่ง และได้มีการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่ทิมหายานขึ้นมาใหม่ในจีนรัฐบาลยังให้การสนับสนุนจัดตั้งพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยและสภาการศึกษาพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยขึ้นในกรุงปักกิ่งด้วยเพื่อเป็นศูนย์กลางการติดต่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ปัจจุบันนี้ประชาชนจีนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาควบคู่ไปกับการนับถือลัทธิขงจื้อและลัทธิเต๋า

พระพุทธศาสนาในประเทศเกาหลี

ประเทศเกาหลีแต่เดิมนั้นประกอบด้วย ๓ อาณาจักร ได้แก่ โคกูเรียย สิลละ และปักเซ ผู้นำทั้ง ๓ อาณาจักรนับถือพระพุทธศาสนา และให้การสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ และได้ให้การรับรองพระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสนาประจำชาติ

เมื่อปี พ.ศ. ๙๑๕ กษัตริย์แห่งอาณาจักรโคกูเรียยได้ส่งราชทูตไปทูลขอพระสงฆ์จากจีนให้ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโคกูเรียย จีนได้ส่งพระขุนเตาพร้อมพร้อมด้วยพระภิกษุและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเข้าไปเผยแผ่เป็นครั้งแรกนับได้ว่าพระพุทธศาสนาตั้งมั่นอยู่ในเกาหลีตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ต่อมาประมาณอีก ๑๓ ปี พระภิกษุชาวอินเดีย ชื่อว่า รามานันทะ เข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอาณาจักรปักเซและพระพุทธศาสนาก็ได้เจริญรุ่งเรืองในอาณาจักรปักเซจนกลายเป็นศาสนาประจำชาติ ส่วนในอาณาจักรซิลละ พระภิกษุจีนชื่อ อาเต็ก ได้เดินทางจากอาณาจักรโคกูเรียยเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ถึงแม้จะได้รับการต่อต้านบ้างแต่คำสอนทางพระพุทธศาสนาก็เป็นเครื่องช่วยให้ประชาชนได้รับการศึกษา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและสร้างความสามัคคีภายในชาติ กษัตริย์แห่งอาณาจักรนี้ได้ให้การสนับสนุนจนในที่สุดประชาชนส่วนใหญ่ก็หันมานับถือพระพุทธศาสนาทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นศาสนาประจำชาติของอาณาจักรซิลละด้วย ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๑๒๐๐ เศษ อาณาจักรซิลละได้รวบรวมอาณาจักรทั้ง ๓ เข้าเป็นอาณาจักรเดียวกันเป็นผลสำเร็จ ทำให้พระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเจริญรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้น

ปี พ.ศ. ๑๙๓๕ เมื่อราชวงศ์โชซอน ซึ่งเชิดชูและนับถือลัทธิของจื้อให้เป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้มีการกดขี่ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาพระสงฆ์ต้องหลีกเลี่ยงไปอยู่ตามป่าเขา ทำให้พระพุทธศาสนาในเกาหลีเริ่มเสื่อมลงตามลำดับ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๕๓ เกาหลีได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น ราชวงศ์เกาหลีก็สิ้นสุดลง เมื่อญี่ปุ่นเข้าปกครองเกาหลีก็ได้ออกกฎข้อบังคับควบคุมวัดวาอารามต่าง ๆ และพยายามก่อความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่คณะสงฆ์ เช่น ส่งเสริมให้พระสงฆ์มีครอบครัวได้และดำรงชีวิตเหมือนฆราวาส จุดประสงค์ก็เพื่อทำลายพระพุทธศาสนา

ตอนปลายสงครามโลกครั้งที่สอง กองทัพสหภาพโซเวียต และสหรัฐอเมริกาได้เข้ายึดเกาหลีจากญี่ปุ่น เมื่อ พ.ศ. 2488 เกาหลีถูกแบ่งเป็น 2 ประเทศ ที่เส้นขนานที่ 38 องศาเหนือ กล่าวคือ ทางตอนเหนืออยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของสหภาพโซเวียต มีชื่อประเทศว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีทางตอนใต้อยู่ภายใต้การดูแลของสหรัฐอเมริกามีชื่อประเทศว่า สาธารณรัฐเกาหลีเมื่อเกาหลีพ้นจากการปกครองของญี่ปุ่นแล้วชาวพุทธทั้งหลายในเกาหลีโดยเฉพาะพระภิกษุสงฆ์ได้มีการเคลื่อนไหว โดยการประชุมใหญ่แล้วลงมติให้รัฐบาลยกเลิกข้อบังคับต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกับหลักของพระพุทธศาสนา ซึ่งตราขึ้นในสมัยที่ญี่ปุ่นยึดครอง พร้อมทั้งให้คณะสงฆ์มีการปกครองตนเอง โดยมีสำนักงานอยู่ในนครหลวงและจังหวัดต่าง ๆ ให้มีสภาพบริหารตนเองซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของสำนักงานใหญ่ และได้มีการจัดประชุมเพื่อตราธรรมนูญปกครองคณะสงฆ์ขึ้นที่สำนักงานใหญ่ เมื่อ พ.ศ. 2489

ปัจจุบัน พระพุทธศาสนาในเกาหลีเหนือเสื่อมลงตามลำดับเพราะอยู่ภายใต้การปกครองด้วยลัทธิคอมมิวนิสต์ พระพุทธศาสนาจึงเจริญรุ่งเรืองในประเทศเกาหลีใต้ โดยคณะสงฆ์ได้มุ่งเน้นด้านการศึกษา มีมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดของเกาหลีคือ มหาวิทยาลัยดงกุก ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2449 ใน พ.ศ. 2507 คณะสงฆ์เกาหลีใต้ได้แปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับเกาหลีขึ้น เรียกว่า ศูนย์แปลพระไตรปิฎกเกาหลีในเกาหลีใต้มีพลเมืองที่นับถือพระพุทธศาสนานิกายเซนผสมกับความเชื่อในพระอมิตาพุทธ และพระศรีอารยเมตไตรย หรือพระเมตตริย์โพธิสัตว์

พระพุทธศาสนาในประเทศญี่ปุ่น

พระพุทธศาสนาในประเทศญี่ปุ่น เป็นพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน เผยแพร่โดยผ่านทางประเทศเกาหลี ซึ่งในหนังสือ "๒๕๐๐ ปี แห่งพระพุทธศาสนา" (๒๕๐๐ YEARS OF BUDDHISM) ได้แบ่งยุคพระพุทธศาสนาในญี่ปุ่น ดังนี้

ยุคที่ ๑ สมัยที่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่น (พุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๒) เมื่อพระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นเป็นครั้งแรก (พ.ศ. ๑๐๕๕) ศาสนาตั้งเดิมของญี่ปุ่นคือศาสนาชินโต ทำให้พระภิกษุในพระพุทธศาสนาต้องยอมรับลัทธิการบูชาบรรพบุรุษและการยอมรับการบูชาเทวดาต่าง ๆ ของศาสนาชินโตเข้ามารวมไว้ในพระพุทธศาสนา ทำให้ เกิดการผสมผสานระหว่างศาสนาพุทธและศาสนาชินโต ในระยะเวลาต่อมา พระพุทธศาสนาได้รับความอุปถัมภ์จากชนชั้นสูงของญี่ปุ่น ทำให้การเผยแพรศาสนาเป็นไปอย่างรวดเร็ว และเมื่อเจ้าชายโซโตกุ (พ.ศ. ๑๑๑๗-๑๑๖๔) ได้รับการสถาปนาเป็นมกุฎราชกุมารของญี่ปุ่นและเป็นผู้สำเร็จราชการ ของจักรพรรดินีซูอิโกะ พระองค์มีความเลื่อมใสศรัทธาและสนพระทัยใฝ่ใจในการศึกษาพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ทรงเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา มาก ได้ทรงร่างรัฐธรรมนูญฉบับหนึ่ง เรียกว่า "รัฐธรรมนูญ ๑๗ มาตรา" (พ.ศ. ๑๑๔๗) ซึ่งเป็นการยกย่องพระพุทธศาสนาไว้อย่างสูงยิ่ง ทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่ง

ยุคที่ ๒ สมัยที่ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสนาประจำชาติ (พุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๙) ในสมัยนี้มีการตั้งพระพุทธศาสนาขึ้นมา ๒ นิกาย ได้แก่ นิกายเทนโด ซึ่งท่านโชโจเป็นผู้ให้กำเนิด และนิกายชินงอน มีท่านกูโกเป็นผู้ให้กำเนิด อย่างไรก็ตามทั้ง ๒ นิกายนี้มีความปรารถนาที่จะให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ มีการอบรมพระให้อยู่ในระเบียบวินัยซึ่งกาลต่อมาพระพุทธศาสนาก็ได้รับความนิยมจากประชาชนมากขึ้นและกลายเป็นศาสนาประจำ ชาติในที่สุด ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ ๑๕ ประชาชนจำนวนมากได้หันมาสนใจและมีความศรัทธาเลื่อมใสใน "พระอมิตาภพุทธเจ้า" โดยหวังว่าเมื่อตายไปแล้วจะได้ไปเกิดบนสวรรค์สุขาวดี (pure land) ทำให้เกิดนิกายใหม่ ๆ ขึ้นมาอีกมากมาย เช่น นิกายสุขาวดี (โจโด) มีท่านโฮเนนเป็นผู้ก่อตั้ง (พ.ศ. ๑๗๑๘) มีหลักคำสอนว่า สุขาวดีเป็นแดนอมตสุข ผู้จะไปถึงได้ด้วยออกพระนามพระอมิตาภพุทธนิกายนี้มี นิกายย่อยอีกมาก เช่น สุขาวดีแท้ ตั้งโดยชินแรนมีคติว่า ไม่มีพระ ไม่มีฆราวาส ทำให้พระในนิกายนี้มีภรรยาได้ ฉันทนือได้ มีความเป็นอยู่อย่างฆราวาส และนิกายเซน (ชยาน หรือ ฉาน) นิกายนี้ถือว่า ทุกคนมีธาตุพุทธะอยู่ในตัว ทำอย่างไรจึงจะให้ธาตุพุทธะนี้ปรากฏออกมาได้โดยความสามารถของตัวเอง สอนให้ดำเนินชีวิตอย่างง่ายให้เข้าถึง

โพธิญาณอย่างฉับพลัน ซึ่งคนชั้นสูงและพวกนักกรบนิยมกันมาก และเป็นต้นกำเนิดของลัทธิบูชิต เป็นต้น

ยุคที่ ๓ สมัยต่อมาจนถึงปัจจุบัน (พุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๖) ในสมัยพุทธศตวรรษที่ ๒๒ เมื่อโตกุงวาระเป็นโชกุนนั้น พระพุทธศาสนาได้เป็นศาสนาประจำชาติและได้รับความคุ้มครองเป็นอย่างดี จนถึงปี พ.ศ. ๒๑๑๖ เมื่อโนบุ나가จะมีอำนาจและได้ตั้งตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อพระพุทธศาสนา มีการทำลายวัดวาอารามทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากโนบุนาจะเป็นผู้นับถือศาสนาอื่น แต่ต่อมาโนบุนาจะถูกฆ่าตาย เมื่อหิเดโยชิมิมีอำนาจ ท่านได้หันมาสนับสนุนพระพุทธศาสนาอีกวาระหนึ่ง ทำให้พระพุทธศาสนามีโอกาสเจริญรุ่งเรืองขึ้นอีก จนถึงพุทธศตวรรษที่ ๒๓ เป็นต้นมาพระพุทธศาสนาก็หยุดชะงักความเจริญไประยะหนึ่ง ในปัจจุบันนี้ ญี่ปุ่นมีวัดมาก มีองค์การพระพุทธศาสนาและมีมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนามากกว่าประเทศใด ๆ ในโลก ประชาชนชาวญี่ปุ่นกว่าร้อยละ ๗๕ นับถือทั้งศาสนาชินโตและพระพุทธศาสนา มีพระสงฆ์หรือนักบวช ๑ ล้านเศษ มีวัดประมาณ ๘๐,๐๐๐ วัด

ประเทศเยอรมนี

ชาวเยอรมันมีความสนใจในพระพุทธศาสนาและมีนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก เช่น แมกซ์ มิลเลอร์ (Max Muller) เอ็ม วินเตอร์นิตซ์ เค.อี. นอยมาน, คาร์ล เซลเดนสตุกเกอร์, ออตโต กิลเบิร์ต ไกอเกอร์ เป็นทำ ซึ่งทำให้ชาวเยอรมันหันมาสนใจพระพุทธศาสนามากขึ้น

ชาวพุทธกลุ่มแรกซึ่งนำโดย ดร.คาร์ล ไฮเดนสตีเกอร์ ได้ก่อตั้งสมาคมเพื่อการเผยแผ่พุทธศาสนาในเยอรมนีขึ้นที่เมืองเลบซิก เมื่อปี พ.ศ. 2446 การก่อตั้งสมาคมดังกล่าวก็เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนา ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเยอรมนีซบเซาลงไปมาก เนื่องจากพรรคสังคมนิยมแห่งชาติไม่ต้องการให้มีการดำเนินการของศาสนาใด ๆ ทั้งสิ้น และเมื่อเยอรมนีเป็นฝ่ายพ่ายแพ้สงคราม ชาวเยอรมันต้องหาที่พึ่งทางจิตใจจึงต้องหันมาสนใจหลักธรรมทางศาสนามากขึ้นชาวพุทธเริ่มดำเนินการกิจการทางพุทธศาสนา

ต่อมา เยอรมนีถูกแบ่งเป็น 2 ตอน ในปี พ.ศ. 2492 คือ เยอรมนีตะวันตก และเยอรมนีตะวันออกในฝ่ายของเยอรมนี ตะวันออกอยู่ภายใต้การปกครองของระบอบคอมมิวนิสต์ ทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมลง และในเยอรมนีตะวันตกกฎหมายก็ไม่ได้รับรองพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นศาสนาที่มีผู้นับถือทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ จนกระทั่งเมื่อเยอรมนีได้รวมเป็นประเทศเดียวกัน เรียกว่า ประเทศเยอรมนี พระพุทธศาสนาก็มีผู้นิยมและผู้นับถือเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มีการแปลและพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นภาษาเยอรมันออกเผยแพร่ ทำให้พระพุทธศาสนาในประเทศเยอรมนีมีความเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น

ส่วนในประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป ประชาชนก็มีความสนใจในพระพุทธศาสนามากขึ้น เช่น ประเทศ อิตาลี สวีเดน เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก ฮังการี เป็นต้น และในปัจจุบันนี้ มีพระสงฆ์ไทยไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาและอยู่ประจำในประเทศเหล่านี้ ส่วนมากเป็นผู้จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระพุทธศาสนาในทวีปอเมริกาเหนือ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้จัดพิมพ์หนังสือที่มีเรื่องราวของพระพุทธศาสนารวมอยู่ด้วย เช่น Buddhism in Translation ของ เอช. ซี. วอเรน และ Buddhist Legends ของ อี. ดับบลิว. เบอริงเกม ซึ่งอยู่ในชุด Book of the East ทำให้ชนชั้นปัญญาชนในอเมริกาหันมาสนใจพระพุทธศาสนามากในปี พ.ศ. ๒๔๓๖ อนาคตาภิระ อดัมปาละ ชาวลังกาได้เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอเมริกาเป็นครั้งแรก และได้สร้างวัดขึ้นที่นครซานฟรานซิสโกขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ ต่อมาได้มีการจัดตั้งสมาคมพระพุทธศาสนาแห่งสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. ๒๔๕๓

ปัจจุบันนี้ ชาวไทยและชาวเอเชียที่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนากันอย่างแพร่หลาย มีวัดไทยเกิดขึ้นตามรัฐต่าง ๆ เป็นอันมาก มีการเปิดโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์และภาคฤดูร้อนเพื่อให้เด็ก ๆ ลูกหลานคนไทยในอเมริกาได้เรียนรู้พระพุทธศาสนา ภาษาไทย วัฒนธรรมไทย เป็นต้น